AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKI DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Ali məktəblərin hazırlıq şöbələri üçün «Nitqin elmi üslubu (psixologiya təmayülü)» fənninin

PROQRAMI

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 30.01.2014-cü il tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir (əmr № 95)

Bakı – 2014

Tərtib edən: *dos.Reyhan Yusif qızı Həbibli*

Redaktor: *prof.Sənubər Ələvsət qızı Abdullayeva*

Rəyçilər: *dos.Yaşar Əliş oğlu Məmmədli*

dos.Elnarə Əhməd qızı Əhmədova

psixol.ü.f.d.Yəmən Əziz qızı Vəliyeva

İzahat vərəqi

Fənnin tədrisinə ayrılan saatların miqdarı – 198 saat

Tədris-elmi və elmi-pedaqoji ədəbiyyatın dili elmi üslubun xüsusi bir sahəsidir. Nitq üslubları parametrlərinin təsvirinin, onların qarşılıqlı əlaqələrinin müəyyənləşdirilməsinin, dəqiq terminlərin tapılmasının vacibliyi şübhəsizdir. Tələbələri həm bütövlükdə elmi dilin qanunauyğunluqları, həm də ayrı-ayrı fənlərin spesifikası ilə tanış etmək də zəruridir. Bu baxımdan elmi dil xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi, «Nitqin elmi üslubu» fənninin tədrisi böyük nəzəri və praktik əhəmiyyət kəsb edir.

Burada başlıca məqsəd seçdikləri ixtisasla əlaqədar əcnəbi tələbələrdə nəzəri və praktik cəhətdən ilkin təsəvvürlər yaratmaq, onların nitqini inkişaf etdirməkdir. Fənnin məzmununun, tələbələrə veriləcək biliklərin həcminin və elmi dili öyrətmək sahəsində aparılacaq işlərin əsas istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi metodik cəhətdən böyük əhəmiyyətə malikdir.

Ali məktəblərin hazırlıq şöbələrində Azərbaycan dilinin tədrisi prosesində tələbələrə dilimizin bəzi mühüm qanunlarını, bir sıra qrammatik anlayışları onların başa düşəcəkləri şəkildə mənimsətmək, şifahi və yazılı nitqini inkişaf etdirmək üzrə iş gedir. Nitq inkişafı hazırlıq şöbələrində bütövlükdə Azərbaycan dili tədrisinin başlıca prinsipidir.

«Azərbaycan dili» fənninin tədrisində əcnəbi tələbələrə fonetika, leksika, morfologiya, sintaksis üzrə sadə, nəzəri məlumatlar verilir, orfoepiya, orfoqrafiya, durğu işarələrinə aid ilkin praktik bilik və bacarıqlar aşılanır. Azərbaycan dilinin bu mühüm sahələri ilə «Nitqin elmi üslubu» fənni arasında əla-

qələr yaradılır. Həmin fənnin tədrisi tələbələrin «Azərbaycan dili» dərslərindən aldıqları bilik, bacarıq və vərdişlər zəminində qurulur, bu iki fənn arasındakı qarşılıqlı, dialektik əlaqələr diqqət mərkəzində saxlanılır.

«Nitqin elmi üslubu (psixologiya təmayülü)» fənn proqramı ali məktəblərin hazırlıq şöbələrinin əcnəbi tələbələri üçün olan tədris proqramının əsasında tərtib edilmişdir və nitqin elmi üslubunun tələblərinə əsasən seçilmiş konstruksiyalardan ibarətdir, leksika və mətnlər isə «Psixologiya» ixtisasının tədris proqramına uyğunlaşdırılmışdır.

Əcnəbi tələbənin nitq qabiliyyətinin inkişaf modeli tədris proqramına uyğun olaraq nəzərdə tutur:

- yazılı və şifahi mətnlərin zəruri tədris-peşə informasiyasını adekvat şəkildə qavramağı;
- tədris-peşə xarakterli ünsiyyətdə iştirak etməyi;
- müsahiblə ünsiyyət yaratmağı, onun ifadələrinə adekvat reaksiya verməyi, dəqiqləşdirici suallar verməyi, təkrar soruşmağı, xahişlə müraciət etməyi, əlavələr etməyi, ümumiləşdirməyi;
- qavranılan informasiyaya qiymət verməyi, onun müəllifinin fikri ilə razı olub-olmamasını ifadə etməyi, əks arqumentlər gətirməyi;
- öz fikrini ifadə etməyi, ayrı-ayrı müddəaları dəqiqləşdirmək və izah etməyi;
- bu və ya digər faktla bağlı müsahibin fikrini öyrənməyi.

Bilik və bacarıqlara olan tələblər:

Tələbə bilməlidir:

- müasir Azərbaycan dilinin funksional müxtəlifliyini;
- dilin üslubi normalarını;

- ünsiyyətin şərtləri və məqsədlərinə uyğun olaraq sinonimik vasitələrin istifadə qanunauyğunluqlarını;
- danışıq səslərinin xüsusiyyətlərini, növlərini;
- söz sonunda q və k samitlərinin işlənmə qaydasını;
- qoşasaitli və qoşasamitli sözlərin yazılış və tələffüz qaydalarını;
- k hərfinin iki səsi ifadə etməsini;
- ahəng qanunu, heca və vurğunun mahiyyətini;
- nitq hissələrinin mahiyyətini, xüsusiyyətlərini, növlərini, yazılışını;
- hal və mənsubiyyət şəkilçilərini;
- sonu q və k ilə bitən sözlərin hallanarkən q-nin ğ-yə, k-nin y-yə keçməsini;
- sözlərin mənaca qruplarını, onların əlamətlərini;
- söz birləşmələrinin mahiyyətini, növlərini;
- cümlənin növlərini, burada durğu işarələrinin işlənmə qaydalarını.

Tələbə bacarmalıdır:

- mətni düzgün, ifadəli oxumağı;
- sözlərdə vurğudan düzgün istifadə etməyi;
- mətnin əsas informasiyasını üzə çıxarmağı, elmi məlumatların məzmununu başa düşməyi;
- mətnin strukturu üzərində iş aparmağı, məna bloklarını seçməyi, mətnin hissələri arasında məntiqi əlaqələri müəyyənləşdirməyi;
- mətnin məzmununu nağıl etməyi;
- plan tərtib etməyi;
- lüğətdən istifadə edərək sözləri başa düşməyi;
- mövzu üzrə dialoqda, söhbətdə iştirak etməyi;

- ifadəli nitq qurulması prosesində dil vasitələrindən məqsədəuyğun istifadə etməyi;
- mətndəki sözlərin məna çalarlarını fərqləndirməyi, cümlələrin sadə və mürəkkəb olduğunu müəyyənləşdirməyi;
- məzmuna dair suallara cavab verməyi;
- oxunmuş mətni konspektləşdirməyi.

Psixologiyanın mövzusu

«Psixologiya» termininin mənası. Psixologiya elminin tarixindən. Bu elmin yaranmasına olan tələbat. Psixologiyanın inkişafı

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixologiya, ruh, bilik, psixika, ilahiyyat, pnevmatologiya, pnevma, empirik bilik

Psixologiya elminin tarixindən

Psixologiya elminin inkişaf mərhələləri. Onun müxtəlif ölkələrdə inkişafı. Azərbaycanda psixoloji biliklərin inkişafı

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixologiya, fəlsəfə, təbiətşünaslıq, şüurlu varlıq, psixoloji fenomen, psixoloji biliklər, psixoloji xarakteristika

XX əsrdə psixoloji cərəyanlar

Freydizm cərəyanı. Z.Freydin insan davranışı haqqındakı fikirləri. Biheviorizmin mahiyyəti. Koqnitiv psixologiya. Humanistik psixologiyada insan problemi

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixoloji cərəyan, psixoanaliz, irrassional, asosial, şüur, davranış, psixika, hafizə, təfəkkür, emosiya, ekzistensial psixologiya, psixoterapevt, psixiatr, psixoloq

Psixi hadisələrin mahiyyəti

Psixika anlayışı. Psixi proseslər. Psixi hallar. Psixi xassələr

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixika, psixi proses, kateqoriya, idrak prosesləri, iradi proseslər, emosional proseslər,

duyğu, qavrayış, təfəkkür, nitq, təxəyyül, diqqət, hafizə, affekt, ehtiras, temperament, xarakter, qabiliyyət

Psixika

«Obyekt», «obyektiv», «inikas» anlayışları. Psixikanın xarakteristikası və məzmunu. Psixikanın əmələ gəlməsi. Sinir sistemi və onun növləri. Qıcıqlanma və həssaslıq

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixika, obyektiv aləm, inikas, psixi inikas, biotik təsirlər, qıcıqlanma, həssaslıq, duyğu, filogenez, torvari sinir sistemi, düyünlü sinir sistemi, borulu sinir sistemi, şüur, ictimai şüur, fərdi şüur

Psixologiyanın sahələri

Psixologiya elmində diferensiasiya prosesi. Ümumi psixologiyanın vəzifələri. Pedaqoji psixologiyanın predmeti və sahələri. Yaş psixologiyası. Etnik psixologiyanın elmi və praktik əhəmiyyəti. Hüquq psixologiyası və məhkəmə psixologiyasının tədqiqat obyektləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: tibbi psixologiya, əmək psixologiyası, mühəndislik psixologiyası, təyyarəçilik psixologiyası, kosmik psixologiya, siyasi psixologiya, iqtisadi psixologiya, kommunal psixologiya

Psixologiyanın prinsipləri

Determinizm və xətti determinizm. Sistemli yanaşma prinsipi. İntrospektiv psixologiya. Şüur və fəaliyyətin vəhdəti prinsipi. Psixika və şüurun fəaliyyətdə inkişafı prinsipi. «Metodologiya», «metod», «tədqiqat metodikası» anlayışları. Psixoloji tədqiqat metodikasının mərhələləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: şüur, xarici aləm, determinizm, xətti determinizm, fəaliyyət, psixika, emosional halət, instinkt, imprintinq, praktik fəaliyyət, əşyavi fəaliyyət

Psixologiyanın tədqiqat metodları

Təşkilati metodlar. Şərh metodları. Müşahidə metodunun əhəmiyyəti. Eksperiment metodunun fərqli cəhətləri. Təbii və formalaşdırıcı eksperiment. Sosiometriya psixodiaqnostik metod kimi. İntervü. Anket sorğusu

Mövzu ilə bağlı terminlər: longityudal metod, kompleks metod, müşahidə və özünümüşahidə, eksperimental metod, psixodiaqnostik metod, praksimetrik metod, modelləşdirmə, bioqrafik metod, kəmiyyət və keyfiyyət təhlili, test, təbii eksperiment, formalaşdırıcı eksperiment, sosiometriya, intervü, anket sorğusu

Psixologiyada statistik (riyazi) metodlar

Statistik metodların mahiyyəti. Alternativ analiz metodu. Korrelyasiya analizi metodu. Variasiya analizi metodu. Riyazi psixologiya. Diferensial psixologiya. Reqressiya və korrelyasiya analizi. Faktor analizi. Statistik nəticə nəzəriyyəsi. Eksperimentlərin planlaşdırılması nəzəriyyəsi

Mövzu ilə bağlı terminlər: statistik metod, təsviri statistika, statistik nəticə, alternativ analiz, multifikator, reqressiya

Şəxsiyyət, fərd və fərdiyyət

«Fərd», «şəxsiyyət», «fərdiyyət» anlayışlarının izahı. Şəxsiyyəti xarakterizə edən cəhətlər. Şəxsiyyətin xüsusiyyətləri. Şəxsiyyətin inkişafının şərtləri. Endogen və ekzogen

nəzəriyyələr. «Endopsixika» və «ekzopsixika» anlayışları. Fəaliyyətin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: fərd, şəxsiyyət, fərdiyyət, ictimai fəallıq, motivlərin davamlı sistemi, şəxsi məna, endogen nəzəriyyə, ekzogen nəzəriyyə, endopsixika, ekzopsixika, vasitəsiz emosional ünsiyyət, əşyavi-manipulyativ fəaliyyət, intim-şəxsi ünsiyyət

Tələbatlar

Tələbat nədir? Tələbatların növləri. Tələbatların səviyyələri

Mövzu ilə bağlı terminlər: tələbat, təbii (üzvi) tələbat, mədəni tələbat, maddi tələbat, mənəvi tələbat, ibtidai tələbat, ali tələbat

Motivlər

Motiv və onun funksiyaları. Təlim motivləri və növləri. Motivlərin formaları. İdrak motivləri və növləri. Motivasiya

Mövzu ilə bağlı terminlər: motiv, təlim motivləri, idrak motivləri, motivlərin davamlılığı, motivlərin emosional çaları, motivlərin qüvvəsi, geniş idrak motivləri, tədris-idrak motivləri, özünütəhsil motivləri, motivasiya

Emosiyalar və hisslər

«Hiss» və «emosiya» anlayışları. Hisslərin xüsusiyyətləri və ifadəsi. Hisslərin qütblüyü. Stenik və qeyri-stenik hisslər

Mövzu ilə bağlı terminlər: hiss, emosiya, siqnal funksiyası, tənzimetmə funksiyası, retikulyar formasiya, hisslərin

qütblüyü, stenik hiss, astenik hiss, hisslərin xarici ifadəsi, ifadəli hərəkətlər, dinamik stereotip

Emosional halətlər

İnsanın emosional halətləri. Ehtiras və növləri. Əhvalı törədən səbəblər. Affekt halları. Stress və onun növləri. Frustrasiya vəziyyəti

Mövzu ilə bağlı terminlər: hiss, emosional halət, əhval, affekt, stress, ehtiras, frustrasiya, mənfi ehtiras, müsbət ehtiras, fizioloji stress, psixoloji stress, emosional stress

Emosional stress və psixosomatik xəstəliklər

Stressi törədən amillər. Psixosomatik proses. Tibbi psixologiyada insan qrupları. Somatik reaksiya. Stressorlar. Psixosomatik xəstəliklər. Üzvi psixosomatik xəstəliklərin tərkibi

Mövzu ilə bağlı terminlər: emosional stress, stressor, psixosomatik proses, psixosomatik reaksiya, psixosomatik xəstəlik, üzvi somatik xəstəlik, psixogen təsir

Ali hisslər

Ali hisslər və növləri. Əxlaqi hisslərin obyekti. Estetik hisslərin mənbəyi. Zehni hisslər

Mövzu ilə bağlı terminlər: hiss, ali hiss, əxlaqi hiss, zehni hiss, estetik hiss, idrak, idrak fəaliyyəti

Sosial mövqe, gözləmələr və nəzarət

Mövqe və ya status. Sosial normalar və funksiyaları. Hörmət və nüfuz. Sosial nəzarət sistemi. Sosial gözləmələr.

Rollar nəzəriyyəsi. Rol davranışı. Rol gözləmələri. Rol konsepsiyası. Rolun ifası

Mövzu ilə bağlı terminlər: mövqe, status, sosial qrup, hörmət, nüfuz, sosial norma, tənzimetmə funksiyası, qiymətləndirmə funksiyası, sosial nəzarət sistemi, sosial gözləmələr, rol nəzəriyyəsi, sosial təşkilat, sosial institut, rollararası konfliktlər

Sosial yönümlər

«Yönəlişlik» anlayışının izahı və tarixi. Yönəlişlik nəzəriyyəsi. Yönəlişliyin növləri. Sosial yönəlişliyin quruluşu

Mövzu ilə bağlı terminlər: yönəlişlik, yönüm, mental fəallıq, vasitəsizlik postulatı, stimul, reaksiya, tələbat, sosial yönəlişlik

İnsanların bir-birini qavraması və anlaması

Sosial persepsiya və appersepsiya. Mimika zonası. Fizioqnomik maska. Psixoloji maska. Sosial etalon və sosial stereotiplər. Refleksiya. İdentifikasiya. Kauzal atribusiya və onun xüsusiyyətləri. Oreol effekti. Yenilik effekti

Mövzu ilə bağlı terminlər: sosial persepsiya, şəxsiyyətlərarası qavrayış, qruplararası qavrayış, mimika zonası, appersepsiya, etalon, stereotip, effekt

Şüur

Şüurun funksiyaları. Koqnitiv funksiyanın mahiyyəti. Tənzimetmə funksiyası. Kommunitativ funksiya. Sosial rol və sosial münasibət

Mövzu ilə bağlı terminlər: şüur, fərdi şüur, ictimai şüur, idrak prosesləri, sosial yönəlişlik

Şüur və şüursuzluq

Şüursuzluq. Şüursuzluq hadisələri

Mövzu ilə bağlı terminlər: şüur, şüursuzluq, psixopatologiya, psixiatriya, hipnoz, hipnoterapiya metodu, isterik pozğunluq, həvəs, hallüsinasiya, subsensor reaksiya, supseptiv reaksiya

Mənlik şüuru

Mənlik şüuru və onun əlamətləri. Mənlik şüurunun strukturu. Mənlik şüurunun formalaşması. «Mən-obraz», «real mən», «ideal mən», «sosial mən» anlayışları

Mövzu ilə bağlı terminlər: obraz, özünüqiymətləndirmə, psixoloji avtoportret, refleksiya, «mən», «qeyri-mən», etalon, stereotip

Özünüqiymətləndirmə

«Özünüqiymətləndirmə» termininin mənası. Özünüqiymətləndirmənin xüsusiyyətləri. Özünüqiymətləndirməni öyrənmə üsulları. Özünüqiymətləndirmənin əhəmiyyəti. İnsanın qiymətlər sistemi. Özünüqiymətləndirmənin səviyyələri

Mövzu ilə bağlı terminlər: özünüqiymətləndirmə, özünümüşahidə, özünütəhsil, özünütərbiyə, gözlənilən qiymətlər, adekvat özünüqiymətləndirmə, qeyri-adekvat qiymət

Özünüqiymətləndirmə və iddia səviyyə

Özünüqiymətləndirmənin formulu. İddia səviyyəsi. Gözləmə səviyyəsi

Mövzu ilə bağlı terminlər: özünüqiymətləndirmə, iddia səviyyəsi, motivasiya, gözləmə səviyyəsi

Psixoloji müdafiə

Müdafiə psixoloji fenomen kimi. Psixoloji müdafiənin funksiyaları və formaları

Mövzu ilə bağlı terminlər: müdafiə, psixoloq, frustrasiya, fenomen, freydizm, instinkt

İnsanın fərd və şəxsiyyət kimi inkişaf mərhələləri

Şəxsiyyətin formalaşması və inkişafı. Fərdi inkişaf. Ontogenez prosesinin mərhələləri. Potensial ontogenetik inkişafın əlamətləri. Yaşın xarakteristikası və növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: fərd, şəxsiyyət, yaş psixologiyası, duyğu, qavrayış, hafizə, diqqət, təfəkkür, ontogenez, prenetal ontogenetik inkişaf, postnetal ontogenetik inkişaf, bioloji yaş, sosial yaş, psixoloji yaş, fəaliyyətin optimumu

Şəxsiyyətin inkişafı

İnkişaf prosesi. Homeostaz prinsipi. İnkişafın xassələri. İnkişaf prosesinin qanunları

Mövzu ilə bağlı terminlər: inkişaf, homeostaz, şəxsiyyət, materiya, homeostaz modeli, kəmiyyət, keyfiyyət, zaman

Şəxsiyyətin inkişafında ünsiyyətin və qarşılıqlı münasibətlərin rolu

Ünsiyyət dialektik proses kimi. Fəaliyyət və ünsiyyətin vəhdəti. Ünsiyyətin xüsusiyyətləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: şəxsiyyət, mənlik şüuru, psixika, şüur, sosial təcrübə, psixoloji təcrübə, ünsiyyət, subyekt, obyekt, fəaliyyət

İctimai münasibətlər və şəxsiyyət

«İctimai münasibətlər» anlayışı. İctimai münasibətlərin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: ictimai münasibətlər, maddi münasibətlər, ideoloji münasibətlər, iqtisadi istehsal münasibətləri, şəxsiyyət

Aparıcı fəaliyyət

Fəaliyyət kateqoriyası. Hər yaş dövründə fəaliyyət

Mövzu ilə bağlı terminlər: fəaliyyət, vasitəsiz-emosional ünsiyyət, rollu oyunlar, qaydalı oyunlar, motivasiya-tələbat sahəsi, intellektual tələbat sahəsi, intellektual-idrak prosesləri

Əşyavi fəaliyyət

Praktik fəaliyyət. Əşyavi fəaliyyət. Fəallıq. Motiv və fəaliyyət. Məqsəd. Maddi (əşyavi) iş. Fəaliyyət prosesinin istiqamətləri. İnteriorizasiya. Fikri əməliyyatların mərhələləri. Eksteriorizasiya. Bacarıq. Fəaliyyətdə məntiq və nəticə. Antisipasiya. Hissi oriyentir

Mövzu ilə bağlı terminlər: fəaliyyət, əşyavi fəaliyyət, praktik fəaliyyət, nəzəri fəaliyyət, daxili fəallıq, xarici fəallıq, psixi fəallıq, fiziki fəallıq, məqsəd, motiv, idrak prosesləri, iş, icra funksiyası, tənzimetmə funksiyası, maddi (əşyavi) hərəkətlər, perseptiv əməliyyat, mnemik əməliyyat, fikri əməliyyat, interiorizasiya, eksteriorizasiya, vərdiş, bacarıq, antisipasiya, hissi oriyentir

Ali psixi funksiyalar

Psixi hadisələrin səviyyələri. Sensor mütəşəkkillik. Həssaslıq. Müşahidəçilik

Mövzu ilə bağlı terminlər: «natural» psixi proseslər, «mədəni» psixi proseslər, interpsixoloji proses, intrapsixoloji proses, sistemə məxsus keyfiyyətlər, sistemlilik prinsipi

İdrakın formaları

İdrak prosesi. Duyğular. Hissi idrak

Mövzu ilə bağlı terminlər: idrak, inikas, subyekt, obyekt, passiv inikas, aktiv inikas, vasitəsiz inikas, vasitəli inikas, ehtiyac, tələbat, məqsəd, duyğu, qavrayış, hafizə, təfəkkür, hissi idrak, məntiqi idrak

Duyğuların növləri

Duyğuların növləri. Xarici duyğular. Daxili duyğular. Duyğunun mütləq həddi. Duyğunun fərqlənmə həddi. Sinesteziya və sensibilizasiya

Mövzu ilə bağlı terminlər: ekstroseptiv duyğu, interoseptiv duyğu, proprioreseptiv duyğu, mütləq həssaslıq, fərqləndirmə, həssas

Qavrayış

Qavrayış idrak prosesi kimi. Appersepsiya. Analizatorun hissələri. Təkmodallıq və çoxmodallıq. Qavrayışın növləri. İllüziya. Zaman qavrayışı. Hərəkət qavrayışı. Perseptiv əməliyyatın səviyyələri

Mövzu ilə bağlı terminlər: qavrayış surəti, duyğu, idrak, nitq, təfəkkür, hissi idrak, reseptor, afferent sinir, efferent sinir, qıcıqlayıcı, sadə qavrayış, mürəkkəb qavrayış, görmə qavrayışı, məkan qavrayışı, perseptiv hazırlıq, perseptiv surət

Diqqət

Diqqət və diqqət obyekti. Diqqətin funksiyaları. Diqqətin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: diqqət, şüur, fərd, ixtiyari diqqət, qeyri-ixtiyari diqqət, xarici diqqət, daxili diqqət

Diqqətin xüsusiyyətləri

Diqqətin mərkəzləşməsi. Diqqətin həcmi. Diqqətin davamlılığı. Diqqətin keçirilməsi. Diqqətin yayınması. Dalğınlıq və onun formaları

Mövzu ilə bağlı terminlər: diqqətin tərəddüdü, ixtiyari diqqət, qıcıqlayıcı, diqqətin paylanması

Hafizə

Hafizənin əhəmiyyəti. Hafizə prosesləri. Hafizə fəaliyyətinin prinsipləri. Hafizənin növləri. Surət hafizəsi. Hərəkət hafizəsi. Emosional hafizə. Qısamüddətli və uzunmüddətli hafizə

Mövzu ilə bağlı terminlər: obrazlı hafizə, sözlü-məntiqi hafizə, operativ hafizə, qonşuluq assosiasiyası, oxşarlıq assosiasiyası, əkslik assosiasiyası, ardıcıl surətlər, əyani surətlər, təsəvvür surətləri, «işçi» hafizə

Hafizə prosesləri, mnemotexniki üsullar

Mnemik fəaliyyət. Yaddasaxlama və onun formaları. Hifzetmə. Unutma. Yadasalma və onun formaları. Xatirə və tanıma

Mövzu ilə bağlı terminlər: mnemonikon, əksinialma, nəqşləndirmə, öyrənmə, xatırlama, ixtiyari yaddasaxlama,

qeyri-ixtiyari yaddasaxlama, xüsusi yadasalma, niyyətli yadasalma, niyyətsiz yadasalma

Şüur və təfəkkür

Şüur nədir? Şüurun funksiyaları

Mövzu ilə bağlı terminlər: şüur, psixika, koqnitiv funksiya, idarəetmə funksiyası, tənzimetmə funksiyası, kommunitativ funksiya

Təfəkkür

Təfəkkür ali idrak prosesidir. Təfəkkürün formaları. Hökm və növləri. Əqli nəticənin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: təfəkkür, varlıq, idrak, şüur, məfhum, ümumi məfhum, fərdi məfhum, konkret məfhum, şərti hökm, təqsimi hökm, xüsusi hökm, ümumi hökm, fərdi hökm, qəti hökm, fikri fəaliyyət, fikri əməliyyat, təfəkkür prosesləri, təhlil, müqayisə, ümumiləşdirmə, konkretləşdirmə, təsnifat, istidlal, induksiya, deduksiya, təşbih

Təfəkkürün növləri

Təfəkkürün mənbəyi. Əyani-əməli və əyani-obrazlı təfəkkür. Praktik və mücərrəd təfəkkür. Texniki və məntiqi təfəkkür. Dialektik, nəzəri və yaradıcı təfəkkür

Mövzu ilə bağlı terminlər: bədii təfəkkür, qavrayış, uşaq təfəkkürü

Təfəkkür və nitq

Təfəkkür və nitqin əlaqəsi. Nitqin funksiyaları. Nitq mərkəzi

Mövzu ilə bağlı terminlər: siqnifikativ funksiya, ümumiləşdirmə funksiyası, kommunikativ funksiya, eşitmə mərkəzi, hərəki mərkəz, görmə mərkəzi, Vernike mərkəzi, Broka mərkəzi

Nitqin növləri

Nitq və dil. Nitqin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: xarici nitq, daxili nitq, şifahi nitq, dialoji nitq, monoloji nitq, monoloq, dialoq, yazılı nitq, passiv nitq, fəal nitq, məzmunlu nitq

Təxəyyül

Aktiv və passiv təxəyyül. Xülya. Xəyal. Bərpaedici və yaradıcı təxəyyül

Mövzu ilə bağlı terminlər: təxəyyül, təfəkkür, ahəng, nitq üslubu

İdrak və motivləşmə

İdrak prosesləri və idrak motivləri. Motivləşmə anlayışı

Mövzu ilə bağlı terminlər: idrak, psixi inikas, fərd, ontogenetik inkişaf, motiv, məqsəd, idrak prosesləri, emosional-iradi proseslər, emosiya, motivləşmə, sensor aclıq, təhrik, həvəs, maraq, yönəliş, ideal

Fəaliyyət

Fəaliyyət sosial kateqoriya kimi. Emosiya və fəaliyyətin emosional tənzimi. Əməl və hissələri. Məqsəd və məq-

sədgüdmə. Fəaliyyətin növləri. Əmək fəaliyyəti və əşyavi fəaliyyət

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixi fəallıq, fiziki fəallıq, oyun, təlim, praktik fəaliyyət, fikri fəaliyyət, yaradıcı fəaliyyət

İnsanın cins-yaş xüsusiyyətləri

Cinsin formalaşması. Cinsi inkişafın dövrləri. Cinsi dimorfizm

Mövzu ilə bağlı terminlər: cinsi inkişaf, infantilizm, cinsi yetişmə, cinsi dimorfizm

Cinsi tərbiyə

Cinsi tərbiyə məsələsi. Cinsi tərbiyənin mahiyyəti. Cinsi tərbiyənin vəzifələri

Mövzu ilə bağlı terminlər: cinsi xüsusiyyət, urbanizasiya, akselerasiya, cinsi tərbiyə, əxlaq normaları

Qabiliyyətlər

Qabiliyyət və növləri. Təbii imkanlar. Psixofizioloji xassə. Qabiliyyət və fəaliyyət

Mövzu ilə bağlı terminlər: ümumi qabiliyyət, xüsusi qabiliyyət, psixi proses, şəxsiyyət, anatomik xüsusiyyət, fizioloji xüsusiyyət, psixofizioloji xassə

Qabiliyyətlərin ölçülməsi

Qabiliyyətlərin ölçülməsi ideyası. Ümumi istedad amili. İntellekt. Bine-Simon testləri. İntellekt əmsalı. Testlərin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixodiaqnostika, test, istedad, testologiya, xronoloji yaş, ağıl yaşı, əqli gerilik

Qabiliyyətlərin formalaşması

Qabiliyyətlərin formalaşması prosesi: makroinkişaf, mikroinkişaf. Senzitiv dövr. Vunderkind uşaq

Mövzu ilə bağlı terminlər: qabiliyyət, senzitiv dövr, vunderkind

Şəxsi konstrukt nəzəriyyəsi

«Şəxsi konstrukt» anlayışı. Konstrukt nəzəriyyəsinin tarixi. Repertuar şəbəkə metodu. Koqnitiv çətinlik

Mövzu ilə bağlı terminlər: cisim, hadisə, konstrukt

Temperament

Psixi fəaliyyətin dinamik xarakteristikası. Temperamentin bioloji əsasları. Sinir sisteminin xassələri. Sinir sistemi tipi. Dinamiklik və labilik

Mövzu ilə bağlı terminlər: dinamika, psixi fəaliyyət, davranış, humoral sistem, somatik sistem, sinir sistemi, dinamiklik, labilik

Temperamentin xassələri

Temperament nəzəriyyəsinin tarixi. Ümumi aktivliyin mahiyyəti. Hərəki aktivlik. Emosionallığın əsas cəhətləri. Temperament tipləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: intellekt, vərdiş, xarakter, affekt, əhval, mütəəssirlik, impulsivlik, sanqvinik tip, xolerik tip, fleqmatik tip, melanxolik tip

Xarakter

Xarakter və onun əlamətləri. Psixopatiya və əlamətləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: anomaliya, tipik xarakter əlaməti, fərdi xarakter əlaməti, temperament, dünyagörüşü, əqidə

Xarakterin aksentuasiyası

«Xarakterin aksentuasiyası» nə deməkdir? Aksentuasiya problemi. Xarakterin aksentuasiyası tipləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: aksentuasiya, xarakter, psixiatriya, psixonevralogiya, sosial əlamət, epileptoid əlamət, nevroz, reaktiv depressiya

İradə və iradi iş

İradə psixi proses kimi. İradənin funksiyaları. Reaktiv və impulsiv davranış. İradi işin xarakteri. Səmərəli və səmərəsiz risk. İradi işin mərhələləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: təhriketmə funksiyası, ləngitmə funksiyası, ixtiyari iş, motiv, intellektual mərhələ, icra mərhələsi

Fərdiyyətin tipologiyası

Tipologiya anlayışı. Diferensial psixologiya. Tipoloji sxemlərin variantları

Mövzu ilə bağlı terminlər: tipologiya, uşaq psixologiyası, pedaqoji psixologiya, əmək psixologiyası, patopsixologiya, obyektiv və subyektiv tip, rasionalist tip, empirik tip, ekstravert tip, introvert tip

Bədən quruluşu və xarakter

Somatik amillərin rolu. Ümumi konstitusiya. Xüsusi konstitusiya və növləri. Mikrofiziki və makrofiziki konstitusiya. Fərdi-psixoloji xassələr sistemi

Mövzu ilə bağlı terminlər: somatik amil, hormon, konstitusiya, morfoloji konstitusiya, funksional konstitusiya, somatotip, morfotip, neyrodinamik konstitusiya

Psixopatiyanın tipləri

Psixopatiyanın yaranma səbəbləri. Psixopatiyanın tədqiq tarixi. Psixopatiyanın tipləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: endogen amil, xarakterin aksentuasiyası, psixopat, astenik, paronoyal psixopatiya, səbatsız psixopatiya və s.

Şəxsiyyətin fərdi xüsusiyyətlərinin təhlili

Fərdi yanaşma prinsipi. Fərdi yanaşmanın cəhətləri. Təlimin fərdiləşdirilməsi

Mövzu ilə bağlı terminlər: pedaqoji təsir, müşahidə, eksperiment

Ünsiyyətin xüsusiyyətləri

Ünsiyyətin predmeti, motivləri. Ünsiyyətin vasitələri. Şəxsi ünsiyyət və səviyyələri. İnformasiyanın tipləri. Sosial persepsiya

Mövzu ilə bağlı terminlər: motiv, tələbat, nitq, ekspressiv-mimik vasitələr, əşyavi-hərəki vasitələr, informasiya, subyekt, təhrikedici informasiya, təsbitedici informasiya, sosial persepsiya

Qarşılıqlı münasibətlər və ünsiyyət

Qarşılıqlı münasibətlərin tipləri. Ünsiyyət mədəniyyəti

Mövzu ilə bağlı terminlər: formal qarşılıqlı münasibətlər, qeyri-formal qarşılıqlı münasibətlər, psixoloji iqlim

Ünsiyyət çətinlikləri

Psixoloji çətinliklərin mahiyyəti. Sosial-psixoloji treninqin əsas vəzifəsi

Mövzu ilə bağlı terminlər: treninq, sosial qrup, sosial psixologiya, sosiometriya nəzəriyyəsi

Qrup və kollektiv

Qrup nədir? Şərti və ya nominal qrup. Real qrupların növləri. Böyük qrupların tərkibi. Orta və ya lokal qrup. Referent qrup və növləri. İştirak qrupu. Kollektiv

Mövzu ilə bağlı terminlər: reallaborator qrup, real təbii qrup, kiçik qrup, üzvlük qrupu, referent müqayisə qrupları, normativ referent qruplar, etalon qrup

Birgə işləməyə alışma və uyuşma

Psixoloji uyuşmanın əhəmiyyəti. Pedaqoji psixologiya və bölmələri. Pedaqoji ünsiyyət

Mövzu ilə bağlı terminlər: uyuşmazlıq, rəsmi münasibət, işgüzar münasibət, qeyri-rəsmi münasibət, şəxsi münasibət, uşaq kollektivi, ünsiyyət, şəxsiyyət

Liderlik və rəhbərlik

Liderliyin funksiyaları. Liderlik və rəhbərlik fenomenləri. «Kollektiv subyekt» anlayışı. Rəhbər işçinin xarakte-

ristikası. Liderliyə məxsus kəmiyyətlər. Lider tipləri. Qeyri-rəsmi liderin növləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: sosial psixoloji status, kollektiv, sosial psixologiya, davranış, fenomen, subyekt, makromühit, mikromühit, rəsmi lider, qeyri-rəsmi lider, pozitiv qeyri-rəsmi lider, neqativ qeyri-rəsmi lider, təşkilatçı neqativ lider, kommunikator neqativ lider

Şəxsiyyət və ailə

«Ailə» anlayışı. Ailə həyatında uyuşmanın növləri. Ailə mədəniyyəti. Ailə problemləri. Ailənin uşaq həyatında rolu

Mövzu ilə bağlı terminlər: dialektika, sosial-mənəvi uyuşma, psixoloji uyuşma, psixofizioloji uyuşma, ünsiyyət, şəxsiyyət

Psixoterapiya və psixoloji xidmət

Psixoterapiya və onun istiqamətləri. Psixoloji xidmət sistemi

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixoterapevt, psixiatriya, psixoanalitik, psixoterapiya, bihevioristik psixoterapiya, ekzistensial-humanistik psixoterapiya, psixoloq, ailə xidməti

Psixi sağlamlıq

Psixi sağlamlığın səviyyələri. Psixi sağlamlığın pozulması. Psixi müvazinət. Psixi sağlamlığın göstəriciləri

Mövzu ilə bağlı terminlər: xarakter, psixi pozgunluq, anomaliya, disharmoniya, ünsiyyət, psixi müvazinət, optimizm

Özünüidarə və psixi sağlamlıq

Psixoloji özünüidarə və onun mərhələləri. Həyat tərzi. İnformasiyanın insan psixikasına təsiri

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixi hadisələr, sensor aclıq, illüziya, hallüsinasiya, psixika

Psixikanın ehtiyatları

Psixikanın imkanları. Funksional imkan. Autogen məşq. Biomexanika

Mövzu ilə bağlı terminlər: psixika, bioloji tələbat, sosial tələbat, autotreninq, tibbi idman, idman psixologiyası

ƏDƏBİYYAT

Azərbaycan dilində:

1. Abdullayev Ə., Seyidov Y., Həsənov A. Müasir Azərbaycan dili. IVh. Sintaksis. B., «Şərq-Qərb», 2007
2. Adilov M., Verdiyeva Z., Ağayeva F. İzahlı dilçilik terminləri. B., «Maarif», 1989
3. Axundov A. Azərbaycan dilinin fonetikası. B., «Maarif», 1984
4. Axundov A. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. B., «Elm», 2005
5. Ali məktəblərdə xarici tələbələr üzrə hazırlıq kursu üçün «Azərbaycan dili» fənninin proqramı. Tərtib edən: R.Həbibli. B., Bakı Univers.nəşr., 2006
6. «Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti» fənni üzrə proqram (Bakalavr hazırlığı üçün). Tərtib edən: S.Abdullayeva. B., 2008
7. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. Dörd cilddə. B., «Şərq-Qərb», 2006
8. Bakalavr hazırlığı üçün «Müasir Azərbaycan dili» fənninin proqramı. B., Bakı Univers. nəşr., 2004
9. Bayramov Ə., Əlizadə Ə. Psixologiya. Ali məktəblər üçün dərslik. B., "Çinar-çap" Nəşr.poliq.müəs., 2002
10. Cəfərov S. Müasir Azərbaycan dili. II h. Leksika. B., «Şərq-Qərb», 2007
11. Dəmirçizadə Ə. Müasir Azərbaycan dili. I h. Fonetika. B., «Şərq-Qərb», 2007

12. Ələkbərova X., Hacıyeva M. Nitqin elmi üslubu (dərslik). B., «Azərbaycan Milli Ensiklopediyası», NPB., 2003
13. Həbibli R. Azərbaycan dili (dərslik). B., «Təhsil» NPM, 2010
14. Hüseynzadə M. Müasir Azərbaycan dili. III hissə. Morfologiya. B., «Şərq-Qərb», 2007
15. Qarayev A., Cəfərov S., Cəfərova K. Avropa mənşəli sözlərin izahlı lüğəti. B., «Maarif», 1999
16. Qurbanov A. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. I c. B., «Nurlan», 2003
17. Qurbanova M., Abdullayeva M. Azərbaycan dili (dərs vəsaiti). B., Bakı Univers. nəşr., 2006
18. Nitqin elmi üslubu üzrə proqram (mühəndis-texniki və kimya-biologiya təmayüllü). B., «Azərbaycan Milli Ensiklopediyası», NPB, 2003

Rus dilində:

19. Алеева А. Русский язык. (научный стиль речи) ч.1, Тамбов, изд-во ТГТУ, 2003; ч.2, 2004
20. Ахманова О. Словарь лингвистических терминов. М., «Сов.энцикл.», 1966
21. Домнич С.П. Я – будущий психолог. Учеб. Пособ. для студ.-иностр. Харьков, ХНУ, 2009
22. Митрофанова О. Научный стиль речи: проблемы обучения. М., «Русский язык», 1985
23. Русский язык как иностранный. Методика обучения русскому языку: учеб.пособ.для высш.учеб. завед. (Г.М.Васильева и др.). М., «Владос», 2004

24. Учебное рабочая программа по русскому языку (научный стиль речи). Сост.: Сафронова Т., Романовская М., БГУ, 2010

İnternet resursları:

ict.az/az/index.php

e-qanun.az/files

bsu-edu.org

window.edu.ru

www.bsu.by/cache/pdf

www.studmed.ru

lib.madi.ru

profobrazovanie.ucoz.ru